



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio XXX. De objecto cognitionis Angelicæ. ad q. 56. & 57.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

potest esse universalis. Antecedens probatur. Species per se ordinata ad representandum obiectum sumit suam unitatem ab obiecto: sed plures quidditates specificæ non habent inter se unitatem: ergo neque per unam speciem possunt representari.

Respondeo negando antecedens, & maiorem probationis distinguo. Species sumit unitatem ab obiecto considerato in esse obiecti, concedo, in esse rei, nego. & pariter distinctâ minore, nego consequentiam. Illud autem esse obiecti, sub quo plures quidditates conveniunt & attinguntur ab una specie, est probabiliter earundem convenientia sub certa habitudine ad aliquem finem, vel ad ideas Divinas, à quibus Angelicæ species causantur & exemplantur.

9. Objic. quartò. Ponamus, quòd infimus Ange-

lus per unam speciem cognoscat 100. quidditates specie distinctas, tunc sequeretur, quòd si DEUS crearet 1000. inferiores Angelos, millefimus ex istis, quamlibet illarum quidditarum cognosceret ad minimum per 10. species; sed hoc pugnat aperte conclusioni: ergo.

Respondeo negando sequelam. Nam est possibile, quòd quilibet Angelus omnes quidditates corporeas cognoscat per unam speciem, ita ut diversitas universalitatis in speciebus Angelicis tantum reperiat in comparatione ad cognitionem mutuum Angelorum. Unde in isto casu possent inferiores Angeli habere æqualem universalitatem respectu corporearum quidditarum, ita tamen, ut esset diversitas universalitatis respectu spiritualium & Angelicarum quidditarum.

DISPUTATIO XXX.

DE

Obiecto cognitionis Angelicæ.

Ad q. 56. & 57.

CUM intelligibilitas sit entis proprietas, cum illo convertibilis, ideo sicut aliud genus entis est materiale, aliud immateriale, ita pariter obiectum cognitionis Angelicæ, aliud est immateriale, aliud materiale; & de illo D. Th. agit q. 56. de illa q. 57. Nos in præfenti disputatione de utroque.

ARTICULUS I.

Quomodo Angelus intelligat seipsum?

SUMMARIÆ.

1. Status questionis.
2. Angelus cognoscit se per suam substantiam seu speciem impressam.
3. Non autem tanquam per speciem expressam.
4. Essentia Angeli respectu sui intellectus non est prior & posterior in eodem proximo genere causæ.
5. Potest substantia esse immediate operativa per modum complementi potentia in ordine intelligibili.
6. Non semper species intelligibilis subordinatur intellectui.
7. Substantia Angeli non est immediate intellecta in actu.
8. Etiam anima separata se per seipsum intelligit.
9. Angelus per suam substantiam cognoscit suas operationes, species & proprietates.

§. I.

An Angelus seipsum intelligat per suam substantiam tanquam speciem impressam vel expressam?

1. CUM Angelo non possit aliquod obiectum esse connaturalius seipso, certum est, quòd Angelus cognoscat seipsum. Dubium porò est, an ad ejusmodi cognitionem indigeat specie accidentali suæ substantiæ superadditâ, sive in actu primo, ut Vasquio placuit, sive in actu secundo, ut Gonet cum communi Thomistarum; vel utrum

ad utrumque munus tam impressæ, quam expressæ speciei, Angelo sua substantia sufficit; quo modo essentiam Divinam ad beatificam visionem concurrere dictum est in Tract. de visione: quòd Cajetano & Nazario probabilissimum est.

CONCLUSIO I. Angelus ad sui cognitionem non indiget specie impressâ accidentali suæ substantiæ superadditâ. S. D. hic. a. 1. Ratio est. Essentia Angeli habet omnia requisita, ut sit per seipsum intelligibilis in actu primo: ergo omnia alia species impressa est superflua. Consequentia patet. Officium quippe speciei impressæ est ut sit vicaria obiecti, cum obiectum seipso intellectui debite præsens & unitum esse non possit. Antecedens probatur. Substantia Angeli est in eodem immaterialitatis gradu cum ejus intellectus est intimè eidem præsens, & unita, siquidem intellectus in illa physice radicatur; sed hæc sunt requisita, ut obiectum sit proximè intelligibile in actu primo: ergo.

CONCLUSIO II. Angeli substantia non potest seipsam habere rationem verbi seu speciei expressæ: sed ad hoc necessario requiritur species accidentalis. Ratio est. Esse speciei expressæ est esse obiecti intellectum in actu: sed esse intellectum in actu est Angelo accidentale; ergo etiam species expressæ est ipsi accidentalis. Minor probatur. Si esse intellectum in actu esset Angelo substantiale An-

gelus esset suum intelligere, & actus purus; sicuti propterea Divina essentia est suum intelligere & actus purus: sed hoc implicat: ergo.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò, Si essentia Angeli haberet per se ipsam rationem speciei & formæ intelligibilis: tunc in eodem genere causæ esset prior & posterior, potentia & actus: consequens est absurdum. ergo. Sequela probatur. Species intelligibilis in genere causæ formalis actuatur, & complet intellectum, & essentia in genere causæ formalis actuatur ab intellectu. cum subjectum ab accidente & essentia à proprietate: ergo si essentia Angeli simul est species intelligibilis, tunc simul in eodem genere causæ formalis actuatur, & actuatur, estque proinde seipsa prior & posterior.

Respondeo distinguendo sequelam. Esset in eodem genere causæ remoto potentia & actus, concedo, proximo, nego. & ad probationem. Species in genere causæ formalis intelligibilis actuatur potentiam, concedo, causæ formalis naturalis, nego: ergo essentia Angeli simul actuatur in genere causæ formalis intelligibilis, & actuatur in genere causæ formalis naturalis, concedo, secus, nego minorem & consequentiam.

Objicies secundò. Sequeretur, quòd aliqua substantia creata esset immediatè operativa: nam species est principium etiam effectivum cognitionis: sed ipsamet substantia Angeli esset species: ergo ipsa substantia Angeli nullo altero mediante foret effectiva intellectus.

Respondeo distinguendo sequelam. Aliqua substantia esset immediatè operativa per modum complementi ipsius potentie, & in ordine intelligibili, concedo, per modum potentie, & in ordine entitativo, nego. Ratio responsionis est, quòd minima actualitas formæ intelligibilis sit intelligere, sicut actus adequatus essentia, est esse. Unde cum substantia Angeli simul sit forma intelligibilis, pro suo actu adequato in genere intelligibili respicit intellectum, nec proinde prohibetur, quin saltem per modum complementi ad intellectum immediatè concurrat: in ordine verò entitativo essentia pro actu adequato non respicit intelligere, sed esse: & sic substantia Angeli pro principio Physicè elicitive intellectus requirit distinctam potentiam intellectivam. Nam esto, quòd substantia Angelica in eodem genere remoto causæ formalis esset simul actuans & actuata, esset tamen actuans solum in genere proximo causæ formalis intelligibilis; esset verò actuata per intellectum duntaxat in genere proximo causæ formalis naturalis, quod nullam habet repugnantiam. Ita S. D. q. 8. de ver. a. 6. ad 2. *Essentia Angeli, quamvis non possit comparari ad intellectum ejus, ut actus ad potentiam in essendo; comparatur tamen ad ipsum ut actus ad potentiam in intelligendo.*

Objicies tertio. Species intelligibilis tanquam principium quo intelligendi subordinatur intellectui in ordine ad producendam cognitionem: sed substantia Angeli non subordinatur suo in-

tellectui: aliàs quippe præpostero modo substantia subordinaretur accidentibus: ergo substantia Angeli non est species intelligibilis ipsius.

Respondeo vel negando vel distinguendo majorem. Subordinatur intellectui, quando ab ipso dependet in esse & sustentari, concedo, secus, nego. atqui Angeli substantia in esse & conservari non dependet ab intellectu, sed è converso intellectus ab ipsa.

Objicies quartò. Angeli substantia est etiam semper intellectiva in actu secundo: ergo non est ratio, cur non etiam possit habere rationem speciei expressa. Antecedens probatur. Quia ut jam dicitur, Angelus semper est in actu respectu suæ cognitionis.

Respondeo. Est semper intellectiva in actu secundo, qui sit actus immediatus suæ essentia, nego. sic enim etiam foret suum esse, & actus purus, quod implicat; qui sit actus immediatus distinctæ & accidentalis cognitionis, concedo antecedens, & nego consequentiam.

§. III.

Corollaria.

Colliges primò. Quòd anima rationalis in statu separationis constituta non indigeat specie accidentali impressa, sed sibi ipsi sufficit ad sui cognitionem: cum enim sit substantia immaterialis, & forma intelligibilis, remoto impedimento corporei vinculi (quo in præsentia vita adstringitur, ut tam sui, quam aliorum objectorum accipiat cognitionem per conversionem ad phantasmata) ex hisdem rationibus sibi sufficit ad munus speciei impressæ, ex quibus Angeli essentiam sufficere diximus.

Colliges secundò. Angelos per suam essentiam cognoscere suas proprietates, operationes & accidentia connaturalia. Ratio est; cognitio perfecta & comprehensiva Angeli requirit speciem perfectam & comprehensivam, quæ repræsentet effectus in causis, sed Angelus per suam essentiam comprehensive cognoscit seipsum: ergo essentia Angeli etiam repræsentat omnes suos effectus, qui in ipsa radicantur, aut in ipsa continentur; sed ejusmodi effectus sunt Angeli proprietates, quæ ab essentia promanant; operationes, quarum essentia est radicale principium; accidentia quoque connaturaliter debita veluti species insula; nam & ista, sicut esse, ita etiam intelligibilitatem suam in & à substantia habent, in qua continentur. major probatur. Cognitio, quæ fit per species seorsim repræsentantes causam & effectum, fit componendo & discutendo, ut infra dicitur; ergo non cognoscit per species divisim repræsentantes causam & effectum, substantiam & accidentia.

Confirmatur, Si species Angelica non viderentur per ipsam essentiam, vel cognoscerentur per se ipsas, vel per species superadditas: neutrum potest dici: non quòd per se ipsas, quia sic non essent species incognita; non per alias species, quia hinc sequeretur processus in infinitum: nam & ista species indigerent aliis speciebus, cum non sit major ratio de una, quàm de altera.

ARTICULUS II.

Quomodo Angeli DEUM cognoscant?

SUMMARI A.

1. Angelus cognoscit DEUM per suam substantiam tanquam per imaginem.
2. Non verò tanquam per speciem intelligibilem
3. Cùm sit medium cognitum.
4. Paritas de cognitione alterius Angeli.
5. Instantia de cognitione DEI in substantia superioris Angeli.
6. Instantia de visione creaturarum in Divina essentia.
7. Opposta Autoritas D. Thome.
8. Exponitur de similitudine objectiva.

§. I.

An Angelus per suam substantiam tanquam per speciem DEUM cognoscat?

1. Certissimum est, non tantum supernaturali, sed etiam naturali cognitione admodum perfectam DEUM ab Angelis cognosci, quæ tamen non sit intuitiva per propriam & quidditativam speciem, qualem in creata visione implicare dixi in Tract. de visione; sed abstractiva & per speciem alienam, & quidem per propriam substantiam, non tantum prout est effectus Divinæ omnipotentia, quo modo omnis alia quoque creatura deducit in cognitionem DEI, sed etiam prout habet rationem imaginis. Ex quo postremo oritur dubitatio, utrum substantia Angeli habens rationem imaginis, DEUM representet per modum speciei intelligibilis & medii incogniti, vel per modum similitudinis objectivæ, & medii cogniti? Priorem partem Gonet, posteriorem Ylambertus cum aliis amplectitur. Sitque.

2. CONCLUSIO. Angelus cognoscit DEUM per suam substantiam, non tanquam per speciem intelligibilem; sed similitudinem objectivam, & medium cognitum.

Probatum primò. Ex S. D. hic a. 3. in C. ubi dicit: quod ista cognitio, quæ Angelus DEUM cognoscit, magis teneat se cum notitia speculari: sed cognitio specularis est cognitio objecti in alio tanquam medio cognito: ergo ad mentem S. D. cognitio, quæ DEUS per suam substantiam cognoscit DEUM, magis est tanquam per speculum, & in medio cognito, quam per speciem intelligibilem, & per medium incognitum: magis, inquam, neque enim inficiamur, hanc cognitionem aliquid participare de modo cognoscendi per speciem intelligibilem, in quantum nempe substantia Angeli est quædam similitudo & imago DEI.

3. Probatum secundò ratione. Medium cognitum non est species intelligibilis, sed ad summum objectiva similitudo rei cognita (ut sup. ex dictis de Visione DEI) atque essentia Angeli respectu DEI est medium cognitum: ergo, minor probatur. Objectum primum est prius naturæ cognitum, quam objectum secundarium: atque essentia Angeli respectu suæ connaturalis cognitionis est objectum primum, DEUS verò secundarium: ergo Angelus prius naturæ cognoscit suam essentiam, quam DEUM. Minor præterquam

quod admittitur ab Adversariis, indeliquet, quæ per se primò sunt instituta ad essentiam prius representant se ipsa & suum esse, deinde ratione sui attingunt illa, quæ habent connexionem cum sua essentia & esse: atque essentia Angeli per se primò ordinatur ad esse: ergo.

Confirmatur primò. Angelus habet maiorem similitudinem cum altero Angelo, quam cum DEO, non ideo tamen cognoscit alterum Angelum per suam substantiam seu speciem intelligibilem; ergo etiam ex hoc, quod substantia Angeli sit quædam similitudo & imago DEI, non sequitur, quod etiam sit species intelligibilis ipsius.

Neque dicas. Disparitatem esse, quod Angeli essentia non procedat ab altero Angelo, quod tamen ad rationem imaginis requiritur: ergo essentia Angeli procedit à DEO, id est quæ habet rationem imaginis intelligibilis ipsius DEI.

Nam contra est primò: quod species intelligibiles Angelorum non procedant ab objectis, quorum sunt species, quia sunt infusæ. Contra est secundò, quod ratio imaginis salvatur etiam in similitudine objectivæ, & medio cognito, velut cum Cæsar in sua imagine cognoscitur, cuius non rectè infertur, quod illa imago sit species intelligibilis: adeoque.

Confirmatur secundò. Angelus DEUM in substantia superioris Angeli perfectius cognoscit, quam in sua; quia superior Angelus est perfectior imago DEI, sed in illius substantia cognoscit, tanquam in medio cognito: ergo etiam in sua substantia.

Confirmatur tertio. Creatura videtur in Divina essentia, tanquam in medio cognito: ergo etiam Divina essentia in substantia Angeli videtur. Consequenter probatur. Sicut enim Divina essentia est primum objectum, & creatura secundarium respectu suæ cognitionis, sic essentia Angeli est objectum primum, DEUS verò secundarium respectu Angelicæ cognitionis.

§. II.

Respondetur ad fundamentum sententiæ oppositæ.

Fundamentum Adversariorum potissimum assumitur ex Autoritate S. Script. Etzech ubi Angelus vocatur Signaculum similitudinis DEI, & ex D. Th. hic a. 3. dicente. Cognitio autem, quæ Angelus per sua naturalia cognoscit DEUM, similatur illi cognitioni, quæ videtur res per speciem ab ea acceptam: quia enim imago DEI est in ipsa natura Angeli impressa, per suam essentiam DEUM Angelus cognoscit, in quantum est similitudo DEI.

Unde sic arguunt: Imago & similitudo objecti per quam cognoscitur objectum, est ipse species intelligibilis: sed ipsa substantia Angeli est imago & similitudo DEI; ergo ipsa substantia Angeli est species intelligibilis in cognitione DEI.

Confirmatur. Essentia Angeli comparatur ad intellectum Angeli tanquam species intelligibilis ad

ad cognitionem sui ipsius: ergo etiam ad ejus intellectum comparatur ut species intelligibilis in ordine ad cognitionem DEI: non enim minus est in se repræsentare DEUM, quam se ipsam, cum sit imago & similitudo ipsius.

Respondeo; Neutram autoritatem plus evincere, quàm objectivam similitudinem competentem medio cognito; non formalem competentem medio incognito. Ideo etiam S. Thomas non dicit, hanc Angeli cognitionem, quâ DEUM per sua naturalia cognoscit, esse per speciem intelligibilem; sed similem illi, quâ videtur res per speciem ab ea acceptam. quomodo similem? quia imago DEI est in ipsa natura Angeli impressa, & in quantum Angelus ad cognitionem DEI non indiget distinctâ specie. Interim cum hæc ipsa cognitio secundum eundem S. D. sit similior, & magis se tenet cum cognitione speculari: (uti omnis alia similitudo claudicat) est diutius cognitio per speciem intelligibilem, in quantum deficit ab essentiali prædicato ipsius, quod non sit immediata per medium incognitum, sed solum mediata per medium cognitum.

Unde ad argumentum distinguo majorem.

ARTICULUS III.

Quomodo unus Angelus alterum cognoscat?

S U M M A R I A.

1. Angeli se invicem cognoscunt.
2. Angelus per suam substantiam non cognoscit alium Angelum, ut pote sibi dissimilem.
3. Quem nec formaliter nec eminenter in sua substantia continet.
4. Neque cognoscit per substantiam Angeli cogniti.
5. Neque potest ita cognoscere per absolutam potentiam.
6. Sed habet species infusus, quibus possit cognoscere.
7. Cur Angelus DEUM per suam substantiam cognoscat, non item Angelum?
8. Angelus quemlibet alium quidditative & intuitive cognoscit.
9. Diviso comprehensionis in intensivam & extensivam.
10. Angelus inferior superiorem non comprehendit intensivè.
11. Comprehendit tamen extensivè.
12. Solvitur instantia de visione omnium possibilium in DEO.
13. Ex comprehensione intensiva suarum specierum non sequitur intensiva comprehensio superioris Angeli.
14. Locis S. Doct. exponitur de intensiva comprehensione.
15. Superior Angelus intensivè comprehendit inferiores.
16. Illuminatio superioris Angeli non causat intensivam sui comprehensionem in intellectu inferioris.

§. I.

Certiora præmittuntur.

1. Certum sit primò. Quod Angeli se mutuo cognoscant, teste Script. Genes. 18. 16. 6.

Imago & similitudo formalis quâ ut medio incognito objectum attingitur & cognoscitur, est species intelligibilis ipsius, concedo; quâ ut similitudine objectivâ, & in qua tanquam medio cognito attingitur & cognoscitur objectum, nego majorem, & sic distinctâ minore, nego consequentiam. Ideo licet superior Angelus sit perfectior imago & similitudo DEI, non tamen sequitur, quod Angelus inferior DEUM cognoscat per substantiam superioris Angeli, tanquam per speciem intelligibilem.

Ad confirmationem disparitas est, quod essentia Angeli sit objectum primarium seu primò cognitum cognitionis Angelicæ, adeoque non potest repræsentare se ipsam ut medium cognitum, sed incognitum: atqui DEUS respectu intellectus Angelicæ non est objectum primò, sed secundariò cognitum, ideoque ad illum substantia Angeli potius se habet ut speculum, quàm ut species, quemadmodum essentia Divina, licet intellectum videns actuet per modum speciei intelligibilis, non ideo tamen est species, sed speculum rerum creaturarum.

Ezech. 2. Luc. 11. ex quibus constat, Angelos spirituales quandam republicam & Societatem constituere, sibi mutuo loqui, & in negotiis expediendis assistere, quæ omnia sine mutua cognitione fieri non possunt. Accedit ratio. Angelus quippe est perfectissima pars universi, & suprema intelligentium; congruum ergo est, ut habeat cognitionem totius entis creati, omniumque partium ad universæ naturæ constitutionem concurrentium.

Secundò. Ad perfectionem vitæ humanæ pertinet mutua societas: ergo multò magis ad perfectionem vitæ Angelicæ: sed perfecta societas includit mutuam cognitionem: ergo.

Certum sit secundò. Unum Angelum non posse cognosci ab altero Angelo, per Angeli cognoscentis substantiam, &

Ratio est. Ut Angelus per suam substantiam cognosceret alterum Angelum, deberet esse intelligibilis imago vel similitudo ipsius: sed hæc non est; ergo minor probatur. Non est imago, quia hæc procedere debet ab eo, cujus est imago: atqui substantia unius Angeli non procedit ab alterius substantia. Non etiam est intelligibilis similitudo, quia tamen Angeli conveniant in gradu generico, differunt tamen in gradu specifico; sed quatenus aliqua specie differunt, non habent formalem similitudinem ad invicem: ergo neque Angeli se mutuo per modum formalis similitudinis repræsentare possunt.

Confirmatur. Ut Angelus per suam substantiam cognosceret alterum Angelum, deberet in sua substantia formaliter, vel eminenter continere substantiam alterius Angeli; neque enim aliâ ratione potest esse medium ducens in cognitionem alterius, prout in 1. Tract. de vis. ostendimus:

dimus: sed substantia Angeli cognoscentis formaliter non continet substantiam cogniti, quippe à qua differt in gradu specifico; neque eminenter, quia hoc convenit soli cause totius entis: ergo non potest Angelus per suam substantiam cognoscere alterum Angelum.

4. Certum sit tertio. Non posse cognosci Angelum per substantiam Angeli cogniti tanquam per speciem intelligibilem: quia ad hoc esset necessarium, ut substantia Angeli cogniti intime uniretur cum intellectu Angeli cognoscentis, ut suppono ex dictis de Visione: sed uniri non potest; Unio quippe ista vel esset per identitatem, quo modo essentia Divina unitur cum suo intellectu; vel esset per naturalem colligationem, quo modo substantia Angeli unitur cum suo intellectu; vel per inhaesionem, uti species accidentales intellectui conjunguntur; vel per illapsum intra terminos essentiae, quo modo Divina essentia unitur intellectui Beatorum: sed nullo ex his modis uniri potest, prout examinanti patebit: ergo.

5. Certum sit quarto. Contra Ylambertum, hanc impossibilitatem non tantum esse de ordinaria sed etiam de absoluta potentia: non enim fundatur in illo levi principio, quod aliàs unus Angelus alterum Angelum ipsò invito non posset cognoscere: sed in ipsa intrinseca natura cognitionis & speciei intelligibilis, qua non tantum ordinariam & de facto, sed etiam absolutam implicitantiam probat: unde.

6. Certum sit quinto, Angelum indigere speciebus suae essentiae superadditis & infusis, ut alium Angelum cognoscat: vel enim per substantiam alterutrius, vel per speciem accidentalem cognoscit, non per substantiam, neque Angeli cognoscentis, neque cogniti, ut ostensum est: ergo per speciem accidentalem superadditam, & illam non ab objecto acceptam & emanatam: neque enim Angelus habet virtutem activam in intellectum alterius Angeli, ejusque immutatam: ergo per speciem infusam.

7. Dices. Magis distat substantia Angeli à DEO, quam ab altero Angelo: ergo si potest per suam substantiam DEUM cognoscere, potest & alium Angelum cognoscere per suam substantiam.

Respondeo negando consequentiam, ejusque suppositum; nam ratio, quod Angelus per suam substantiam DEUM cognoscat, est, quia ab ipso emanat, & procedit tanquam effectus intelligibilis, & analogicè conveniens in gradu intellectualitatis, quod sufficit ad analogicam rationem imaginis, Angelus verò non procedit ab altero, & ut esset species alterius, deberet esse similitudo non analogica sed univoca ipsius, quia quidditative repraesentaret, quod tamen implicat. His positis superest dubium, sitne hæc cognitio quidditativa, intuitiva, & comprehensiva? De quo sit

§. II.

Asseritur non tantum quidditativa, sed etiam comprehensiva cognitio alterius Angeli.

8. CONCLUSIO I. *Cognitio, quæ unus Angelus alium cognoscit, est quidditativa & intuitiva.* S. D. h. c. a. 2. Ratio est: quandocunque

objectum cognoscitur per proprias species per ordinatas ad claritatem & distinctam repraesentationem totius essentiae, ut in se actu existentis, tunc quidditative & intuitive cognoscitur: sed hoc modo quilibet Angelus alterum cognoscit; habet quippe species alterius sibi infusas, quæ ipsas essentiam ut substantem exercitio actualis existentiae clarè atque distinctè repraesentant: ergo.

Maius est dubium, an illa cognitio sit comprehensiva? Ubi videtur distinguendum esse inter comprehensionem intensivam & extensivam. Comprehensiva nempe cognitio absolute est, dicitur, quæ objectum cognoscitur, in quantum est cognoscibile. quod fieri potest dupliciter: primo ut objectum cognoscatur tantà claritate, quanta potest cognosci, ita, ut tanta sit claritas, tamque perfectus modus cognitionis in cognoscente, quanta est claritas, quamque perfectus modus cognoscibilitatis in cognito. Secundo. Ut quantum clarè & distinctè cognoscatur quidquid perfectissimis & quidditatis est in cognito, & modus tunc cognitionis non adaequet modum cognoscibilitatis, quo objectum in se, & à se cognosci potest: primo modo objectum comprehenditur intensive; secundo modo extensive, quæ distincte conabimur componere dissidentes Authorum etiam Thomistarum sententias: Nam Bannez, Scholasticus d. 6. dub. 3. absolute affirmat unum Angelum ab alio comprehensive cognosci. Marcus à Terra. Nazarius q. 56. a. 2. Suarez de Angelis c. 31. absolute negat. Joannes à S. Thoma superiores Angelos ab inferioribus comprehendere vi propriae virtutis intellectualis; contra verò comprehendendi virtute corroboratorum, quæ inferiores accipiunt ex illuminatione Superiorum Angelorum, cum quo sentit Gonet. h. c. l. 1. a. 2. §. 1. fit igitur.

CONCLUSIO II. *Angelus inferior superius comprehendit (1.) non intensive (2.) sed extensive.* Ita Ylambertus h. c.

Primæ partis ratio est primo. Ad intensivam comprehensionem requiritur tam perfecta intellectualitas cognoscentis, quam perfecta est intelligibilitas cogniti; sed Angelus inferior non habet tam perfectam intellectualitatem, quam perfectam intelligibilitatem habet Angelus superior: ergo Angelus inferior intensive non comprehendit superiorem. majorem habet S. D. in 4. d. 49. q. 2. a. 3. dicens. *Tunc dicitur aliquid per cognitionem comprehendere, quando cognitum sit sub actu virtutis cognoscentis, & non excedit ipsam.* Ut comprehendere in rigore est suam cognitionem ut quare cognoscibilitatem objecti, ita ut tanta sit claritas tamque perfectus modus cognoscendi in cognoscente, quanta claritas & modus cognoscibilitatis est in cognito.

Minor quoque probatur ex eodem S. D. quod in 1. de causis lect. 8. de intelligentia loquitur: *Superiora, inquit, cognoscit per modum substantiae suae, inferiori modo, quam res superior sit in se ipsa.* Et ratio est: Tam intellectualitas cognoscentis, quam intelligibilitas cogniti fundatur in immutabilitate, & actualitate: ergo cum Angelus inferior sit minoris; superior perfectioris actualitatis & immaterialitatis, non poterit esse tam perfecta intellectualitas in Angelo inferiori cognoscente, quam

quam perfecta intelligibilitas in Angelo superiori cognita.

Secundò. Si inferior Angelus intensivè comprehendit superiorem, non esset ratio, cur non etiam intensivè comprehenderet species ipsius; sed has non comprehendit intensivè: ergo minor probatur. Angelus superior uti habet species universales, ita & perfectiores, quàm Angelus inferior: ergo Angelus inferior illas intensivè non comprehendit.

11. Secunda pars probatur: ad extensivam comprehensionem sufficit, ut nihil quidditatis sit in re cognita, quod lateat cognoscentem; sed hoc modo Angelus inferior potest cognoscere superiorem; habet quippe speciem quidditativam, quàm simul & Angeli superioris essentiam, & omnia, quæ in ipsa vel formaliter vel eminenter continentur, inveniuntur. Faver Autoritas S. D. in 2. contr. generis. c. 99. dicentis, quòd *intellectus Angeli habet virtutem comprehendendi omnes species & differentias omnis*. Quod cum in inferiori Angelo non possit accipi de comprehensione intensiva Angeli superioris juxta præallegatos textus, solum de extensiva comprehensione potest intelligi.

§. III.

Solvuntur objectiones.

12. Obijes primò. Illa cognitio est comprehensiva, quàm videtur, quidquid in objecto continetur; sed Angelus inferior sic videt superiorem; aliàs quippe nec quidditativè amplius ipsum cognosceret: ergo etiam comprehensivè illum cognoscit.

Confirmatur. Si quæ creatura videret omnia, quæ formaliter & eminenter continentur in DEO, DEUM, ejusque omnipotentiam etiam intensivè comprehenderet: ergo si Angelus intuitivè cognoscat omnes rationes, quæ sunt formaliter aut eminenter in Angelo superiori, etiam intensivè illum comprehendit.

Respondeo, distinguendo majorem, quàm videtur quidquid in objecto continetur cognitione adæquante cognoscibilitatem objecti, concedo, non adæquante, nego, & pariter distinctà minore nego consequentiam.

Ad confirmationem, nego consequentiam & pariter. Quia si quæ creatura in DEO videret omnia possibilia, ipsamet essentia & omnipotentia Divina esset medium: cognitum repræsentans illa: non autem potest ex se ipsa ostendere omnes effectus, nisi simul se exhibeat cum omni virtute & claritate, quàm in se ipsa habet, prout in Tract. de Vis. dictum. Atqui species inferioris Angeli

repræsentant perfectiones Angeli superioris secundum modum essendi & intelligendi, non quem habet Angelus superior, sed inferior, nec proinde adæquant ipsius cognoscibilitatem.

Obijes secundò. Angelus suas species comprehendit intensivè; ergo etiam intensivè comprehendit speciem repræsentativam Angeli superioris. Atqui species Angeli in esse repræsentativo est ipse Angelus: ergo Angelus inferior etiam intensivè comprehendit Angelum superiorem.

Respondeo distinguendo consequens: ergo Angelus intensivè comprehendit speciem repræsentativam Angeli superioris juxta gradum & proportionem immaterialitatis, quàm habet cum sua essentia, concedo, juxta improprietatem, quàm habet cum immaterialitate Angeli superioris, nego, similiter distinguo subsumptum. Species quidditativa Angeli est ipse Angelus, in eodem gradu specifico immaterialitatis, nego, in minori. concedo subsumptum, & nego consequentiam.

Obijes tertio. Angelus inferior non potest comprehendere superiorem, nisi comprehendat etiam species ipsius intelligibiles, sed has non potest comprehendere: ergo nec Angelum superiorem. Major est S. D. q. 16. de malo. a. 8. ubi habet. *Vnusquisque intellectus aliter se habet ad species intelligibiles superioris intellectus, & aliter ad species inferioris intellectus: nam species intelligibiles superioris intellectus sunt universales, & ideo non possunt comprehendere per species intelligibiles inferioris intellectus.*

Respondeo distinguendo minorem. Non potest comprehendere intensivè, concedo, extensivè, nego minorem, & sic distinctò consequente, nego consequentiam. Nec alio sensu loquitur S. D., quàm de comprehensione rigorosè & intensivè accepta.

Sequitur ex dictis primò. Inferiores Angelos à superioribus etiam intensivè comprehendit, quia in modo intelligendi non tantum adæquant, sed excedunt perfectionem inferioris Angeli.

Sequitur secundò. Confortationem & illuminationem superioris Angeli nihil conducere ad conferendam Angelo inferiori intensivam comprehensionem, quia, ut optimè arguit Illustrissimus Reding, illa illuminatio Angeli superioris non communicat inferiori aliquod lumen & claritatem intrinsecam, quàm immutetur ipse connaturalis modus cognoscendi: ergo adhuc cognoscit superiorem Angelum juxta proprium & inferiorem modum cognoscendi, nec proinde intensivè illum comprehendit.

ARTICULUS IV.

Quomodo Angeli cognoscant materialia & singularia?

SUMMARIUM.

1. Angelorum cognitioni subsunt materialia & singularia.
2. Ad quam sufficit species, quàm naturam specificam cognoscunt.
3. Quomodo materialia sint intra proportionatum objectum Angeli?
4. Non sequitur, naturaliter cognosci futura contingentia.
5. Neque species habere infinitam virtutem representandi.

§. I. De-

§. I.

Defenditur cognitio omnium singularium per speciem representativam totius naturae.

1. Certum est, quod Angelus cognoscat materialia & singularia, ut enim discurrit S. D. q. 57. a. 2. fide certum est, hæc inferiora administrari per Angelos, cum omnes sint *administratio Spiritus Hebr. i.* non autem possent administrari, nisi Angeli haberent notitiam singularium, siquidem providentia est de singularibus. Præterea homo cognoscit singularia & materialia, idque est de perfectione cognitionis: ergo multò magis illa cognoscit Angelus. Disceptatur tamen inter Scotistas & Thomistas, an Angelus ad cognoscenda singularia, eorumque proprietates & accidentia indigeat speciebus distinctis, vel utrum eadem specie, quâ Angelus cognoscit naturam specificam, attingat quoque singularia, eorumque proprietates & accidentia? Et prior quidem sententia Scoto, posterior D. Thomæ placuit. Cum quo sit.

2. CONCLUSIO. *Angelus per speciem, quâ totam naturam specificam intelligit, etiam directè cognoscit omnia singularia, eorumque proprietates & accidentia.* Ultramque doctrinam tradit S. D. hic a. 2. in c. & quodlib. 7. a. 3. ad 2.

Probatur primò. Magis inter se distant distinctæ naturæ, quàm individua ejusdem naturæ: sed Angelica species propter suam universalitatem repræsentat plures quidditates & naturas: ergo multò magis repræsentat plura individua ejusdem naturæ.

Secundò. Species Angelica non est à rebus accepta, sed ad imitationem suæ ideæ à DEO infusa: ergo directè repræsentat singularia. Consequenter probatur. Quia participatio Divinæ ideæ imitatur perfectionem ipsius: sed de perfectione Divinæ ideæ est, ut directè repræsentet singularia: ergo.

Tertiò. Ideo species humanæ cognitionis directè solum repræsentant naturam universalem, quia sunt à singularibus abstractæ: ergo à contrario species Angelicæ, quia non sunt abstractæ, sed infusæ, directè repræsentant singularia.

Quartò. Si species Angeli repræsentans naturam, non etiam repræsentaret singularia, Angelus non haberet intuitivam & perfectam cognitionem naturæ: quia cognitio universalium est abstractiva & infusa. At consequens non est conveniens perfectioni intellectus Angelici: ergo.

§. II.

Solvuntur objectiones.

1. Obijcies primò. Illud ab Angelo directè non cognoscitur, quod est extra objectum proportionatum ipsius: sed singularia & materialia sunt extra objectum proportionatum ipsius: ergo. Minor probatur. Res materiales sunt extra proportionatum objectum potentie totaliter inde-

pendentis à materia, siquidem inter materiale & immateriale nulla est proportio: sed intellectus Angelicus est totaliter independens à materia: ergo.

Respondeo, præterquam, quòd hoc argumentum nimium probet, quòd videlicet nec DEUS cognosceret singularia & materialia, distinguendo minorem, entia materialia & singularia in esse rei materialiter spectata, & secundum modum essendi, quem in seipsis habent, sunt extra objectum proportionatum, concedo, in esse objecti formaliter & secundum modum essendi, quem habent in specie infusa. nego. Item inter ens materiale & immateriale nulla est proportio, in esse rei, transeat, in esse objecti, nego.

Inquies. Ergo Angelus non cognoscit materialia secundum esse proprium ipsorum, sed tantum secundum esse ideale, quod habent in intellectu & specie.

Respondeo ly *secundum* accipiendo ex parte medii, concedo, nam & ipsa materialia continguntur in esse intelligibili cum intellectu Angelico modo spirituali secundum modum intelligendi Angelo proprium: ly *secundum* accipiendo ex parte objecti, nego: neque enim Angelus speciem rei materialis, sed per speciem rem ipsam materiale, ut in se est, intelligit.

Obijcies secundò. Sequeretur, quòd Angelus naturaliter cognosceret futura contingentia, sed hoc est contra doctrinam sequentis Articuli: ergo. Sequela probatur. Illa Angelus naturaliter cognoscit, quorum duratio per species ab initio creationis infusa ipsi repræsentatur: sed rerum omnium singularium, ad quæ & contingentium duratio ipsi per species infusa repræsentatur: ergo.

Respondeo negando sequelam, ejusque probationem distingo: quorum duratio repræsentatur in actu secundo & exercito, concedo, in actu signato & quasi in actu primo, sic nego majorem, sed rerum omnium singularium duratio repræsentatur in actu signato & primo, concedo, in actu secundo & exercito, nego minorem & consequentem.

Obijcies tertiò. Si species Angelicæ omnia individua alicujus naturæ repræsentarent, essent infinita perfectionis; & consequens implicat: ergo & antecedens. Sequela probatur. Volle repræsentare infinita individua dicitur in finitum virtutem: sed intra eandem naturam specificam possibile sunt infinita individua, eaque per species Angelicas repræsentarentur: ergo deberent esse infinita virtutis.

Respondeo, negando sequelam, & majorem probationis: nam ad repræsentanda objecta categorematicè infinita, qualia sunt singularia cujuslibet naturæ, non requiritur virtus aut species infinita, velut patet in scientia Christi sese actu extendente ad omnes cogitationes Beatorum in omnem æternitatem. Adde, quòd Angeli non cognoscunt singularia, nisi cum existant ut art. seq.

ARTICULUS V.

Utrum Angeli naturaliter & certò cognoscant futura contingentia?

SUMMARI A.

1. Status questionis.
2. Auctoritas Script. & PP. soli DEO tribuit naturalem cognitionem futurorum contingentium.
3. Ratio probat Angelis non competere naturalem cognitionem futurorum contingentium.
4. Disparitas inter aeternitatem DEI, & avum Angelicum.
5. Angelus habet species omnium futurorum representativas in actu primo.
6. Species intelligibiles anime Christi erant perfectiores Angelicis quoad multitudinem cognitorum.
7. Quam præsertim Angelus naturaliter cognoscat?
8. An demones possint futura prædicere?

S. I.

Nogatur Angelis naturalis cognitio futurorum contingentium.

Loquitur titulus §. primò de naturali cognitione, non supernaturali: neque enim dubium est, per supernaturalem revelationem Angelum in futurorum contingentium notitiam venire posse. Secundò. De cognitione futurorum non necessarium, nam & illa videt in causis, quas comprehendit; sed contingentium, quæ videlicet vel continentur in causa libera & indifferenti, vel certè à concursu causæ contingentis & liberæ dependent, veluti eventus fortuiti & casuales. Tertio. De cognitione certa, non conjecturali; cum enim intellectus humani acumen futura contingentia in causarum indifferentiâ propensione per probabiles conjecturas venari & ominari possit: id longe sagacius poterit Angelici intellectus perspicacia.

CONCLUSIO. Angelus naturaliter futura contingentia certò præscire non potest. Ita S. D. hic a. 3. & constat primò ex S. Scriptura, ubi prædictio futurorum habetur pro Characterè Divinitatis, veluti Isaia 41. annuntiate, quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dii estis vni.

Secundò. Communi in hanc sententiam consensu PP. è quibus Chrylost. hom. 18. in Joann. prædictio futurorum immortalis DEI dantur: quæ est. Iud. l. d. Summo bon. c. 10. futura Angeli nisi revelatione Divinâ cognoscere non possunt.

Probatur tertio ratione. Vel Angelus futura contingentia cognosceret in suis causis, vel in seipsis: neutro modo: ergo nullo. Non in suis causis, quia istæ, cum sint indifferentes & indeterminatæ non possunt fundare certam & determinatam cognitionem eventus. Non in seipsis, quia in se ipsis nondum sunt.

Confirmatur. Ideo DEUS futura contingentia certò videt, quia vel videt in causis à se prædeterminatis, ut docent Thomistæ; vel quia omnia sunt ipsi præsentia in mensura suæ aeternitatis, etiam ad futuram rerum durationem.

R. P. Mezger. Theol. Schol. Tom. I.

nem virtualiter se extendente; ut iidem Thomistæ cum quibusdam RR. & dictum in Tract. de DEO. Vel quia DEUS ex sua illimitatione est determinatus ad cognoscendam omnem veritatem; ad quam pertinet objectiva & determinata veritas alterutrius ex duobus contradictoriis, veluti placet RR. sed nullum ex his Angelis convenire potest; ergo solus DEUS habet scientiam de futuris contingentibus.

S. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò. DEUS cognoscit futura contingentia in mensura suæ aeternitatis, eò quòd ista sit superior mensura respectu futurorum contingentium: ergo etiam Angelus cognoscit futura contingentia in mensura sui avi, eò quòd etiam hæc duratio sit superior, quàm mensura futurorum contingentium.

Respondeo distinguendo antecedens. Eò quòd aeternitas sit superior propter infinitatem immutabilis simultatis, concedo, alià quâlibet ratione, nego (de quo in Tract. de aetern. DEI) antecedens & consequentiam; nam Angelorum avum tantum est superius dignitate, non etiam infinitate.

Objicies secundò. Illa omnia cognoscit Angelus, quorum habet species: sed habet species futurorum contingentium: ergo. Minor est certa. Quia habet species rerum cognoscibilem ab initio creationis infusus. Major inde constat, quia nullum apparet impedimentum, cur Angelus non cognoscat objecta, ad quorum cognitionem expedita habet principia.

Respondeo distinguendo majorem. Illa cognoscit Angelus, quorum habet species representativas in actu secundo, concedo, in actu primo, nego. Sed habet species futurorum contingentium in actu primo, representativas, concedo, in actu secundo, nego minorem & consequentiam.

Si quæras, cur non etiam sint representativæ in actu secundo? Respondeo deesse actualem eorum existentiam, quæ per modum necessaria conditionis ex parte objecti requiritur. Et ratio est: quia Angelus cognoscit singularia, in quantum sunt partes universi; sed non nisi per actualem existentiam sunt partes universi: ergo tantum cognoscit singularia, cum actu existunt. Item species Angelicæ sunt ordinatæ, ut objecta intuitive, & secundum exercitium suæ existentie representent: sed hoc non obtinetur, nisi posita illorum existentia. Audi S. D. hic ad 3. *Ea, quæ sunt præsentia, habent naturam per quam assimilantur speciebus, quæ sunt in mente Angeli, & sic per eas cognosci possunt; sed quæ futura sunt, nondum habent naturam, per quam illi assimilantur; unde per eas cognosci non possunt.*

Objicies tertio. Species Angelicæ sunt perfectiores, quàm sint illæ species, quas habet anima Christi:

M m

Christi:

Christi: sed anima Christi per species infusas cognovit futura contingentia: ergo & illa per species infusas cognoscit Angelus.

Respondeo distinguendo majorem, sunt perfectiores quoad modum representandi, & universalitatem specierum, concedo, quoad multitudinem objectorum, nego. Nam quia species Christi D. debebant servire supernaturali scientiæ ipsius, per quam ceu Caput hominum & Angelorum omnia futura, cordiumque secreta cognoscit, ideo habebant virtutem superadditam futura representandi, prout docet S. D. in 3. p. q. 11. a. 4.

7. Colliges ex dictis primò. Quamvis Angelus intelligat omnia illa præterita, quæ vidit aliquando præsentia, vel quæ suæ existentia aliquid vestigium reliquerunt; non tamen posse naturaliter cognoscere illa præterita libera & contingentia, quæ nunquam cognovit præsentia, & quæ nullum sui vestigium reliquerunt: quia hæc ita se habent ad intellectum Angeli, ac si nunquam existissent;

nec est aliquid assignabile, ratione cuius illorum notitia Angelo tribui possit. Unde & Sacra Scriptura pro nota divinitatis non solum ponit futurum, sed etiam præteritorum cognitionem in illa. 41. *Accedant & nuntient nobis, quæcumque ventura sunt, priora quæ fuerunt, nuntiate, & promissus cor nostrum, &c.* hoc est, interprete D. Hieron. *Dicite nobis præterita, vel futura, & ex eorum eventibus vestram potentiam demonstrate.*

Colliges secundo. Dæmones non posse futura verè prædicere, nisi DEUS medianibus bonis Angelis ipsis revelet, sicut & improbis hominibus quandoque revelat, quemadmodum contigit in Balaamo, Caipha, & Sybillis. Advertit quoque S. Augustinus l. 1. de Gen. ad lit. dæmones aliquando futura explicare ex scriptis & dictis aliorum, quibus facta est revelatio, vel illa conjecturaliter cognoscere ex propensione causam, aut concursu lyderum, ad quorum cognitionem sunt sagacissimi.

ARTICULUS VI.

An Angeli naturaliter cognoscant secreta cordium?

SUMMARIUM.

1. Status questionis.
2. Auctoritates contra naturalem cognitionem secretorum.
3. Ratio intrinseca à jure & exigentia cognitionis Angelicæ.
4. Ratio a posteriori ex præjudicio locutionis Angelicæ.
5. Objecta PP. Auctoritas explicatur.
6. Actus liberi non continentur intra objectum proportionatum intellectus Angelici.
7. Conditio necessaria ad cognoscenda secreta cordium est directio voluntatis illa communicantis.
8. Objecta contra directionem voluntatis diluuntur.
9. Occultatio secretorum cordis non fit ex denegatione extrinseca Divini concursus, aut defectu speciei representantis.
10. Angelus naturaliter non cognoscit mysteria gratia.
11. Cognoscit tamen naturaliter alterius Angeli species & habitus.

§. I.

Statuitur resolutio negativa.

1. **P**ER secreta cordium intelligimus internos actus intellectus & voluntatis, qui sistant intra potentiam, neque in alio signo, vel actu externo refluunt; quorum aliqui sunt necessarii, alii verò liberi, vel elicitive, ut actus voluntatis, vel imperativè ut actus intellectus. De actibus necessariis, velut etiam de actibus phantasia & appetitus sensitivi communis est sententia cum S. D. hic a. 3, illos quoad substantiam ab Angelo cognosci, quia ut sic sunt effectus verè naturales communes brutis animantibus, pertinentes ad ordinem naturæ, adeoque continentur sub objecto proportionato naturæ intellectualis. De liberis ergo actibus instituta questione, fit

2. **CONCLUSIO** *Angelus non potest naturaliter cognoscere secreta cordium: seclusa vel speciali revelatione, vel ad Angelum cognoscentem dire-*

ctione. S. D. hic a. 4. Ita pluribus locis S. Scriptura insinuat soli DEO ejusmodi cognitionem tribuens: veluti Psalmo 7. *scrutans corda & rens DEVS.* & Jer. 17. *pravum est cor hominis, & inscrutabile, quis cognoscat illud? Ego Dominus scrutans corda & rens.* In quæ verba D. Hieron. *Hinc discimus, quod nullus scit cogitationem hominum, nisi solus DEVS.* Accedit D. Augustinus in Psal. 41. loquens: *antequam DEVS manifestaret diei iudicii consilia cordium, omne cor omni modo clausum est.* Et D. Athanasius Epist. 27. *Præsentium, inquit, & cognitor cordium DEVS, non enim Angeli cordis abscondita vel futura videri possunt.* D. quoque Ambrosius Christi Divinitatem probat ex eo, quod *vidit cogitationem eorum.* Luc. 11.

Probatur primò ratione S. D. à priori. Illa scilicet objecta ex se Angelus naturaliter cognoscit, quæ sunt partes universi, pertinentes ad ordinem universi, sive dominio subijciuntur, sed liberi actus voluntatis non pertinent ad ordinem universi, nec sunt partes ipsius, nec ejus dominio subijciuntur: ergo illos Angelus naturaliter non cognoscit. major inde patet, quia illa solum continentur intra objectum proportionatum cognitioni Angelicæ; ad quæ cognoscenda Angelus jus habet aut exigentiam naturalem; sed jus habet in tantum actus, quippe suo dominio subiectos, aut item in alienos, quippe alterius Angeli libertati & dominio subiectos; exigentiam quoque naturalem tantum habet ad cognoscendas omnes partes universi, tanquam pars primaria & nobilitata universi; ergo hæc sola objecta Angelus naturaliter cognoscit. Minor quoque probatur. Ordo partium hujus universi consistit in concatenatione causarum, seu dependentia & communicatione inferiorum, quam habent causæ superiores cum inferioribus, unde si quæ causa vel potentia est exempta ab eodem influxu dependentia & communicatione, est etiam extra ordinem universi, nec proinde actus ipsius alteri potentia, quam à qua elicitur, & a qua

in efficiendo dependet potest esse subiectus. Atqui liberi actus interni voluntatis sive elicit, & intra voluntatem existentes, sive imperati & exigentes in intellectu nullam habent dependentiam, & communicationem influxus, præterquam ab ipsa voluntate vel intellectu elicientis: ergo non sunt partes pertinentes ad ordinem univerti.

Probatur 3. ratione à posteriori. Si cogitationes & actus interni, quamprimum eliciuntur, fierent juris publici, & profiterentur aliorum quorumcunque cognitioni, rueret dominium, quod habet natura intellectualis in suos actus liberos, & mutua locutio Angelorū: consequens est absurdum: ergo. Sequela probatur. Ad perfectum dominium & jus in suos actus pertinet, ut tollantur impedimenta, quæ perfectio dominio præiudicium inferunt: sed hæc impedimenta non tollantur: siquidem stante tali publicatione conceptum natura rationalis multum retraheretur ab elicientis suis actibus, & voluntas multa quasi invita decerneret: nulla quoque foret communicatio & directio conceptum, in qua locutionem Angelorum consistere in seq. dicemus, siquidem conceptus ante omnem directionem jam omnibus forent manifesti.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò authoritatem SS. PP. è quibus noster Venerabilis Beda l. 2. in Job. c. 7. sic loquitur. *Non enim quidquam affectum suorum ad invicem latere potest: simplices enim creatura nullum habentes quævis obstaculum corpulentum perspicua sibi sunt.* Et D. Gregorius noster l. 18. moral. c. 27. *In beatitudine resurgentium unus erit perspicabilis alteri, sicut ipse sibi: & cum unusquisque intellectus attenditur, simul conscientia penetratur.*

Respondeo, SS. PP. mentem esse, nos post resurrectionem nullum habituros obstaculum ex corporum conjunctione, quale nunc patimur, ne unus internas alterius cogitationes (supposita tamen illius directione & communicatione) possit cognoscere: ut enim S. D. hic a. 4. duplex datur impedimentum, quò minus unus alterius mentem penetret, scilicet propter grossitiam corporis, & propter voluntatem claudens sua secreta: primum autem obstaculum tollitur in resurrectione, ac est in Angelis: sed secundum impedimentum manebit post resurrectionem, & modò est in Angelis.

Obijciens secundò. Angelus naturaliter cognoscit, quicquid pertinet ad proportionatum objectum ipsius: Sed actus liberi pertinent ad proportionatum objectum intellectus Angelici: ergo illos naturaliter cognoscit. Minor probatur. Omnis entitas naturalis continetur intra objectum proportionatum intellectus Angelici: sed actus liberi utique sunt quedam entitates naturales: ergo continentur intra proportionatum objectum intellectus Angelici.

Respondeo negando minorem, cujus probationem distinguo. Omnis entitas naturalis & pertinet ad ordinem nature continetur intra proportionatum, &c. concedo majorem, pertinet ad

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. 1.

ordinem morale, nego majorem, & sic distincta minore, nego consequentiam.

Dices. Angelus habet species liberorum actuum 7. repræsentativas, & quidem in actu secundo, siquidem actu existunt: ergo illos actu cognoscit.

Respondeo negando alterum membrum antecedentis, ejusque probationem distinguo: actu existunt, ut tamen remaneant sub libertate & dominio elicientis, donec per directionem suæ libertatis illi velint aliis innotescere, concedo; ut trahantur ad naturalem ordinem univerti, sic nego. Igitur ulterius requiritur, ut Angelus velit, & consentiat, suum conceptum alteri Angelis esse cognitum, quâ directione voluntatis, tanquam conditione sine quâ non posita, jam alteri Angelo quodammodo jus acquiritur, ad illius conceptus cognitionem, & species, quæ illum conceptum prius repræsentabat tantum in actu signato, jam etiam repræsentat in actu secundo & exercito.

Obijciens tertio. Si liberi actus voluntatis non 8. continentur intra proportionatum objectum Angelici intellectus, tunc ne quidem post conceptus directionem & communicationem poterit Angelus illos cognoscere, siquidem directio conceptus non facit, quòd sint pars univerti: at consequens est absurdum: ergo.

Confirmatur primò. Ipsamet directio & manifestatio conceptus est actus liber voluntatis: ergo ad ipsius manifestationem necessaria erit nova directio, & sic in infinitum.

Confirmatur secundò. Angelus inferior per directionem sui conceptus possit illuminare superiorum, quia illuminatio est manifestatio veritatis ignota, sed consequens est absurdum: ergo.

Respondeo negando sequelam, & ad probationem dico: licet Angelus per directionem sui conceptus non faciat, ut suus conceptus sit pars univerti, facit tamen, ut sit pars objecti alterius Angelis: non enim tantum illud omne pertinet ad objectum Angelicæ cognitionis, quod est pars actualis univerti, sed etiam ad quod cognoscendum Angelus jus habet & exigentiam; sed posita directione Angeli loquentis, alter Angelus jus habet & exigentiam ad percipiendum illum conceptum, cum hoc sit Angelicæ societatis proprium: ergo.

Ad 1. confirmationem Respondeo. Directionem & se ipsam & alium actum internum eadem operâ manifestare, quemadmodum lux simul se & colorem manifestat.

Ad 2. confirmationem negatur sequela, quia, ut mox dicetur, illuminatio Angelorum non est qualiscunque veritatis ignota manifestatio, sed per modum magisterii, & de veritatibus specialiter à DEO revelante pendentibus.

§. III.

Corollaria.

Inferes ex dictis primò. Cogitationes cordis 9.

Angelicæ cognitioni occultati, non ex sola extrinseca denegatione divini concursus, ut Scotus voluit: aut enim talis concursus esset debitus, aut indebitus. Si indebitus, reddenda est ratio, & aliud fundamentum ostendi debet, cur ad cogitationum cognitionem Angelo non debeat concurrere,

M m 2

curus,

curfus, qui tamen ipsi debetur ad cognitionem aliorum entium & effectuum naturalium. Aut est debitus; & tunc se queretur, quòd DEUS Angelis etiam Beatis inferret perpetuam violentiam, denegando concursum debitum ad objecti proportionati cognitionem. Sed neque ex defectu speciei representantis, ut docent Suarez & Arrubal; non enim Angelus objectorum naturaliter à se cognoscibilium species successivè acquirit, sed habet illas simul ab initio creationis infusas: atque ad cognoscendam Angeli operationem non eger alià specie, quàm quæ ipsam Angeli essentiam representat, velut infra (ubi de Angelorum locutione) dicitur.

Oritur ergo hæc occultatio ex intrinseca impotentia cognoscendi, eò quòd secreta cordium nec ad ipsum Angelum, neque ad ordinem universi, adeòque nec ad objectum proportionatum Angelicæ cognitionis pertineant, priusquam ad ipsum Angelum dirigantur: hæc quippe posita directione jam Angelo jus ad illorum cognitionem acquiritur, illaque latitudinem objecti Angelici ingrediuntur.

10. Interes secundò. Angelos non cognoscere naturaliter mysteria gratiæ: tum quia sunt altioris & supernaturalis ordinis, ac proinde excedunt proportionem cujuslibet creati intellectus; tum quia si Angelus alterius Angeli cogitationes non novit, quia ista à libera ejus voluntate depen-

dent, multò minùs potest naturaliter intelligere illa mysteria, quæ ex sola DEI voluntate dependent; qua de causa Apost. 1. Corinth. 2. *quæ sunt hominis, inquit, nemo novit, nisi Spiritus hominis, qui in ipso est: ita & quæ sunt DEI, nemo novit nisi Spiritus DEI.*

Interes tertio. Ab Angelo cognosci species alterius Angeli intellectui infusas, & habitus intra ipsum intellectum aut voluntatem productos.

Ratio est: quòd species & habitus sunt accidentia, quibus Physica & naturalis virtus Angeli necessariò modò perficitur & informatur; sicque habent se per modum naturæ, & pertinent ad integrationem & ornatum Universi: Sed quæ tali modo se habent, pertinent ad ad objectum proportionatum cognitionis Angelicæ; ergo.

Verùm, cognoscuntne etiam nostros habitus liberis actibus acquisitos? Respondeo affirmativè: nam & isti semel producti per modum formæ naturalis potentias animæ perficiunt, vel informant. Nec refert, quòd Angelus possit exinde devenire in cognitionem nostri actus liberi, quia hoc modo Angelus non cognoscit actum liberum in seipso & prout egreditur à voluntate, sed solum in aliquo effectu, & signo naturali, quod non est inconveniens: cum hoc modo actus internos eorumque intentionem cognoscere possit ex actibus externis.

DISPUTATIO XXXI.

DE

Modo cognitionis Angelicæ.

Ad q. 58.

Vidimus cum S. D. quidditatem, medium, & objectum cognitionis Angelicæ. Superest, ut & modum, quò objecta cognoscit, disquiramus: ad hunc partem pertinent duratio, unitas & simplicitas Angelicæ cognitionis, de quibus sit

ARTICULUS I.

An Angelus aliqua objecta semper, aut plura simul intelligat?

SUMMARIUM.

1. Angelus semper est in actu secundo cognoscendi seipsum.
2. Et DEVM tanquam terminum suæ dependentiæ.
3. Alia objecta non semper actu cognoscit.
4. Quid sit cognoscere multa ut multa?
5. Angelus non cognoscit simul multa ut multa.
6. Potest intelligere simul plura diversi ordinis.
7. Disparitas inter plures species in actu primo, & intellectiones in actu secundo.
8. Quinam habitus in intellectu Angelico admitti possint?

§. I.

Resolvitur prima pars questii.

1. Questio solum movetur de naturali Angeli cognitione. (nam beatificà visione divinam essentiam à Beatis Angelis jugiter intelligi

aliunde constat) Et ad primæ partis resolutionem sit

CONCLUSIO *Intellectus Angeli (1.) se, & (2.) DEVM semper actu cognoscit: (3.) non aliam alia objecta.*

Prima pars probatur. Omne vivens semper est in actu alicujus operationis vitalis sibi maxime connaturali, & radice aliarum operationum: ergo & Angelus. Sed non est aliqua operatio connaturalior Angelo tanquam substantia intellectuali, quæque sit aliarum radix, quàm cognitio simplicis, nam & objectum connaturalissimum est ipsi sua essentia, eaque se ipsam intellectui per modum speciei identidem representat; & ex cognitione suæ substantiæ Angelus ad aliorum quoque cognitionem determinatur: ergo.

Secunda pars probatur. Cognitionis comprehensiva effectus etiam attingit causam: ergo cognitione